

Για τις αιτήσεις, και γιατί πρώτα ζητούμε την ειρήνη.

Άγιος Νικόλαος Καβάσιλας.

Μετά τη δοξολογία (στην αρχή της λειτουργίας) ο ιερέυς εισάγει την αίτηση και λέγει: «Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν».

Οι φράσεις της Γραφής: «Τι να προσευχηθούμε, όπως πρέπει, δε γνωρίζουμε» (Ρωμ. 8:26), και: «Να μη βαττολογούμε» (Ματθ. 6:7), να μη φλυαρούμε δηλαδή στην προσευχή, μας διδάσκουν αυτά που είναι αναγκαία για την προσευχή. Και πρώτα μας διδάσκουν τον τρόπο, ότι δηλαδή πρέπει να προσευχόμαστε εν ειρήνη.

Γιατί λοιπόν ευθύς μετά τη δοξολογία μάς καλεί να υποβάλλουμε στον Θεό αιτήσεις χωρίς να προηγηθεί ούτε εξομολόγηση, ούτε ευχαριστία στον Θεό; Διότι λέγοντας ειρήνη περιέλαβε μέσα της και αυτά τα δύο, αν θέλει κανείς να προσέξει με ακρίβεια. Διότι δεν μπορεί να έχει ειρήνη μέσα του εκείνος που είναι δυσαρεστημένος απ' όσα του συμβαίνουν στη ζωή, αλλά μόνο εκείνος που είναι ευγνώμων και σε όλα ευχαριστεί, σύμφωνα με το νόμο του μακαρίου Παύλου (Α' Θεσ. 5:18)· ούτε εκείνος που δεν έχει καθαρή συνείδηση, και συνείδηση καθαρή δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς εξομολόγηση. Ώστε εκείνος που προσεύχεται με ειρήνη, είχε προηγουμένως την ψυχή του σε κατάσταση ευχαριστίας και εξομολογήσεως.

Εκτός τούτου και η αίτηση που απευθύνουν στον Θεό τους παρουσιάζει και να ευχαριστούν και να εξομολογούνται. Διότι τι ζητούν; Να ελεηθούν. Και τούτο είναι αίτημα καταδίκων, οι οποίοι, όταν δεν έχουν να απολογηθούν και να πουν κάποια δικαιολογία, αφήνουν τελευταία αυτή την κραυγή προς τον δικαστή, προσδοκώντας να επιτύχουν εκείνα που ζητούν, όχι από τη δικαιοσύνη, αλλά από τη φιλανθρωπία του δικαστή. Με αυτό αναγνωρίζουν πολλή φιλανθρωπία στον δικαστή, και στον εαυτό τους κακία, από τα οποία το δεύτερο είναι εξομολόγηση, ενώ το άλλο ευχαριστία.

Παρακινεί δε ευθύς από την αρχή ο ιερέυς το λαό στην προσευχή, αν και είναι ο ίδιος ορισμένος για την προσευχή και γι' αυτό επικεφαλής του λαού ως πρεσβευτής και μεσίτης τους. Αυτό το κάνει για να ενεργοποιηθεί η δική του δέηση και έτσι να είναι πολύ αποτελεσματική, όπως είπε ο Απόστολος Ιάκωβος (Ιακ. 5:16). Και ενεργοποιείται η δέηση του δικαίου, όταν όλοι εκείνοι για τους οποίους γίνεται η δέηση προσφέρουν όλα όσα εξαρτώνται από αυτούς: καλοσύνη, προσευχές, επιείκεια και ό,τι άλλο γνωρίζουν ότι ευχαριστεί τον Θεό.

Και ποια είναι ευθύς η πρώτη αίτηση; «Υπέρ της άνωθεν ειρήνης και της σωτηρίας των ψυχών ημών».

Αφού πρωτίτερα μας δίδαξε με ποια διάθεση πρέπει να προσευχόμαστε, τώρα διδάσκει και τι πρέπει πρώτα να ζητούμε, δηλαδή την ειρήνη από τον Θεό και τη σωτηρία των ψυχών μας. Διότι και ο Χριστός έτσι παρήγγειλε, να ζητούμε πρώτα τη βασιλεία του Θεού και τη δικαιοσύνη Του (Ματθ. 6:33). Και η μεν “σωτηρία των ψυχών” υποδηλώνει τη βασιλεία του Θεού, η δε “άνωθεν ειρήνη” τη δικαιοσύνη Του, για την οποία είπε ο Παύλος: «Η ειρήνη του Θεού, η ασύλληπτη σε κάθε νου» (Φιλιπ. 4:7). Αυτήν άφησε ο Κύριος στους Αποστόλους, όταν ανέβαινε προς τον Πατέρα, λέγοντας: «Σας αφήνω ειρήνη, σας δίνω τη δική μου ειρήνη» (Ιω. 14:27). Διότι όπως εκεί η λέξη δικαιοσύνη δεν σημαίνει μόνο τη διανομή του ίσου, αλλά δηλώνει γενικά κάθε είδος αρετής, έτσι κι εδώ η λέξη ειρήνη έχει κάποιο νόημα καθολικό· διότι η ειρήνη είναι καρπός όλων των αρετών και όλης της πνευματικής σοφίας.

Δεν μπορεί να αποκτήσει κανείς τέλεια ειρήνη, αν του λείπει και μια μόνο αρετή, αλλά είναι ανάγκη, εκείνος που θέλει να γίνει κάτοχος της ειρήνης, να φτάσει σ' αυτή δια μέσου όλων των αρετών.

Πρέπει λοιπόν πρώτα να ασκούμε τους εαυτούς μας στην ειρήνη, η οποία είναι δυνατή στους ανθρώπους, και έπειτα να ζητούμε από τον Θεό τη δική Του ειρήνη· αυτό ισχύει και για κάθε αρετή. Διότι υπάρχει σωφροσύνη που αποκτάται με την άσκηση, και υπάρχει και άλλη σωφροσύνη που δίνεται στην ψυχή από τον Θεό· το ίδιο συμβαίνει και με την αγάπη, την προσευχή, τη σοφία και τις άλλες αρετές. Γι' αυτό και ο ιερέυς μας λέγει πρώτα για εκείνη την ειρήνη που εξαρτάται από εμάς και πραγματοποιείται από εμάς, και με αυτή την ειρήνη μας καλεί να απευθύνουμε τις δεήσεις μας στον Θεό. Κατόπιν κάνει λόγο για την ειρήνη που είναι δωρεά του Θεού και μας παρακινεί να παρακαλέσουμε τον Θεό γι' αυτήν, λέγοντάς μας να δεηθούμε «υπέρ της άνωθεν ειρήνης».

Λέγοντας ειρήνη δεν εννοεί μόνο τη μεταξύ μας ειρήνη, όταν δε μνησικακούμε εναντίον κανενός, αλλά και την προς τους εαυτούς μας ειρήνη, όταν η καρδιά μας δε μας κατηγορεί για τίποτε. Είναι μεγάλη η ωφέλεια της ειρήνης, ή μάλλον την αρετή αυτή την έχουμε ανάγκη παντού. Διότι ο νους που θορυβείται είναι εντελώς αδύνατο να έρθει σε σχέση με τον Θεό, καταρχήν από αυτή τη φύση του θορύβου. Διότι όπως η ειρήνη ενώνει τους πολλούς και τους κάνει ένα, έτσι και ο θόρυβος τον ένα τον κάνει πολλά. Πώς λοιπόν αυτός θα μπορέσει να ενωθεί με τον ένα και απλό Θεό;

Εκτός τούτου, εκείνος που προσεύχεται χωρίς ειρήνη, ούτε να προσευχηθεί σωστά μπορεί, ούτε να απολαύσει κάποιο καλό από την προσευχή του. Διότι αν η οργή ταραζει τον άνθρωπο και η μνησικακία εξόρισε από την ψυχή την ειρήνη, ούτε τη συγχώρηση των αμαρτιών του θα βρει από την προσευχή του, πολύ δε περισσότερο, ούτε άλλη χάρη θα λάβει. Αν πάλι τον κεντά η συνείδησή του για άλλα αμαρτήματα και τον κατηγορεί η καρδιά του και θορυβείται με αυτόν τον τρόπο, στερείται τελείως κάθε παρησία προς τον Θεό, σύμφωνα με το ρητό (Α' Ιω. 3:21). Και όταν προσεύχεται, προσεύχεται χωρίς παρησία, που σημαίνει χωρίς πίστη. Εκείνος δε που προσεύχεται χωρίς πίστη, μάταια προσεύχεται και χωρίς κανένα όφελος.

Γι' αυτό το λόγο μας καλεί ο ιερέυς να προσευχόμαστε στον Θεό με ειρήνη και πριν απ' όλα να ζητούμε την άνωθεν ειρήνη.

Από το βιβλίο: Αγίου Νικολάου Καβάσιλα, Ερμηνεία της Θείας Λειτουργίας. Μετάφραση Αντ. Γαλίτη. Εκδόσεις Το Περιβόλι της Παναγίας, σελ. 51.

Πηγή : <https://www.koinoniaorthodoxias.org/>